
18. LETNO SREČANJE EKSPERTOV JV EVROPE ZA NESNOVNO KULTURNO DEDIŠČINO

Živa dediščina v urbanem kontekstu,
Varšava, 9.–11. oktober 2024

Tanja Roženbergar

263

Letošnje srečanje strokovnjakov iz JV Evrope za področje nesnovne kulturne dediščine (NKD) je potekalo v Varšavi, v organizaciji Regijskega centra za varstvo NKD v JV Evropi iz Sofije, Unesca in gostiteljice Univerze Varšava. Osrednja tema *Živa dediščina v urbanem kontekstu*¹ je izpostavila mnoge aktualne dileme in problemske sklope sodobnega razmisleka o vsebinah, pomenu, priložnostih in izzivih NKD v urbanem okolju. Prav zato so organizatorji razširili seznam vabljenih in iz vsake države članice povabili dva predstavnika_{ci}, tako z nivoja države kot z nivoja mestne skupnosti. Srečanja sva se udeležili Tanja Roženbergar, Slovenski etnografski muzej, in Mateja Demšič, vodja oddelka za kulturo Mestne občine Ljubljana.

Struktura srečanja je bila odlično zastavljena in je poleg tematskih predstavitev in diskusij obsegala tudi obiska muzejev (The Warsaw Rising Museum, The Praga Museum of Warsaw), voden ogled starega mestnega jedra Varšave, terensko delo, predstavitev na Unescov Reprezentativni seznam NKD človeštva vpisane enote *Poloneza, tradicionalni poljski ples*,² možnost sodelovanja na rokodelskih delavnicah ... Zbrane so uvodoma pozdravili rektor Univerze Varšava, namestnica ministra za kulturo in nacionalno dediščino Republike Poljske Marta Cienkowska, predstavnica regionalne pisarne Unesca Magdalena Landry, predstavnik Republike Poljske pri Unescu Mariusz Lewicki, namestnik župana Varšave, predstavnica Regionalnega centra NKD v Sofiji Mirena Staneva in direktorica Muzeja Varšava. Srečanje je strokovno pripravila in vodila prof. dr. Hanna Schreiber z Univerze Varšava, s sodelovanjem Mattea Rosatija iz Unescove pisarne v Benetkah in Suzanne Ogge, svetovalke za področje NKD.

1 <https://www.unesco.org/en/articles/living-heritage-urban-contexts-18th-annual-meeting-south-east-european-experts-network-intangible>.

2 <https://ich.unesco.org/en/RL/polonaise-traditional-polish-dance-01982>.

Predsedujoči strokovnega srečanja *Živa dediščina v urbanem kontekstu*, Varšava, oktober 2024
(foto Tanja Roženbergar, osebni arhiv)

Plesalci poloneze, Varšava, oktober 2024 (foto Tanja Roženbergar, osebni arhiv)

Nosilna tema strokovnega srečanja *Živa dediščina v urbanem kontekstu* se navezuje na aktualna stanja sodobne družbe in pomeni nadaljevanje mnogih strokovnih prizadevanj Unesca na tem področju (različni izvedeni pilotni projekti, sprejeti dokumenti, priporočila, definiranje ključnih vsebin, že izvedena strokovna srečanja na to temo). Nove razmere na svetu, kot je večanje deleža mestnega prebivalstva (po napovedih naj bi do leta 2050 v mestih živelo že 68 % vse populacije), staranje prebivalstva, hitro spreminjajoči se načini življenja in življenjski slogi, zblíževanje in stapljanje različnih skupnosti v urbanem kontekstu ... so izhodišča za razmislek o pomenu žive dediščine za preseganje

navedenih stanj in globalnih problematik. Potrjena in evalvirana so dejstva, da lahko živa dediščina v mestih prispeva h kvalitetnejšemu življenju in boljsemu ekološkemu, ekonomskemu, trajnostnemu in socialnemu razvoju mest, da pozitivno učinkuje na družbeno kohezijo in pomaga ozaveščati skupne identitete, da prispeva k lokalnemu, regionalnemu in medgeneracijskemu povezovanju ter udejanja opolnomočenje javnega prostora. Kot urbano NKD smo prepoznali različne kulturne dogodke, prakse, festivale, tradicionalne sejme, delovanje muzejev in podobno, hkrati pa smo o NKD razmišljali tudi konceptualno.

Tematike strokovnega srečanja so bile razdeljene v tri okrogle mize z naslovi Kulturna dediščina v mestu – prilagajanje in vključevanje urbanega konteksta; Mestni muzeji, skupnostno povezovanje in varovanje NKD – ozaveščanje in priložnosti; ter Politike občin in NKD. Projekte so predstavile Albanija, Avstrija (pridružena članica), Bosna in Hercegovina, Bolgarija, Ciper, Grčija, Italija, Malta, Črna gora, Severna Makedonija, Moldavija, Romunija, Srbija, Slovenija in Turčija.

265

V nastopu Slovenije sva udeleženci predstavili nekatere modele dobrih praks NKD v Ljubljani, kot so urbano čebelarjenje, *Pohod po Poti ob žici* (vpisan v nacionalni Register NKD),³ rokodelske delavnice in projekt novega kreativnega centra Center Rog. Izpostavili sva tudi priložnosti in izzive vključevanja določenih elementov NKD v projekte rehabilitacije, vključevanja in socializacije ranljivih skupin. Poudarili sva prepoznavanje žive dediščine kot odprtega procesa in metode dela ter pomen uvajanja manualnega dela v digitalno družbo – tudi v povezavah rokodelskega dela s sodobnimi kreativnimi praksami.

Med drugimi predstavitvami omenjam predstavitev posebnega projekta Intangible Warsaw – Nesnovna Varšava⁴ Hanne Schreiber, predstavitev Avstrije, ki je poudarila dva urbana elementa nesnovne dediščine v nacionalnem popisu (*Dunajska kavarna*⁵ in *Drnanje na Dunaju*⁶) in širšo iniciativo oblikovanja dunajskih socialnih stanovanj, ter predstavitev Malte, ki je v sklopu dolge in raznorodne migracijske zgodovine in sedanjosti poudarila vlogo NKD v migracijskih procesih. Predstavitve in diskusije so pokazale na široko dojetje NKD v urbanem kontekstu in njeno večplastnost. NKD je bila predstavljena v luči zavarovanih območij dediščine, kot vsebina oživljanja starih mestnih jeder in zaščitenih mest (predstavitev Italije), ali pa je izpostavila en specifičen element, ki izhaja iz točno določenega urbanega okolja (Vranje – Unescovo mesto glasbe, Ciper – predstavitev karnevala) in pomeni del identifikacije mesta.

Avtorica poročila sem se srečanja udeležila kot predstavnica Republike Slovenije v Generalni skupščini Regijskega centra za varstvo NKD v JV Evropi v Sofiji in zaposlena v SEM, ki je koordinator varstva za področje NKD v Sloveniji.

3 https://geohub.gov.si/ghapp/iskd/?data_filter=dataSource_2-MK_RNSD_4402-3623%3Aeid%3D%272-00050%27&page=RNSD&views=RNSD-Desna-sekcija%2CRNSD-Pogled-OP.

4 <https://muzeumwarszawy.pl/en/intangible-warsaw/>.

5 <https://www.unesco.at/kultur/immaterielles-kulturerbe/oesterreichisches-verzeichnis/detail/article/wiener-kaffeehauskultur>.

6 <https://www.unesco.at/kultur/immaterielles-kulturerbe/oesterreichisches-verzeichnis/detail/article/rundtanzen-am-eis-in-wien>.